Poštarina plaćena u goto...

KATOLIČKI LIST

Izlazi svakog četvrtka. Predplata godišnje Kn 2000.—, pol godine Kn 1000.—, a četvrt godine Kuna 500.—. Pojedini broj Kn 40.—. Za inozemstvo predplata godišnje Kn 3000.—.

Curate strenue, ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae

Leon XIII. u Breveu na urednika »Kat. Lista«, dne 4. travnja 1900.

Rukopise valja slati uredničtvu Kaptol 29. — Predplata se šalje pošt. če kom br. 35.021. — Oglase sav upravni dio: Kaptol 2

Broj 7. U Zagrebu, 15. veljače 1945. Tečaj 96.

Liturgijski smisao korizme

Piše: O. Leonardo Bajić

Pod liturgijom, napose misnom, mislimo na javno štovanje Boga, kako ga je Krist objavio svietu, i kako ga je organizirala Njegova Crkva. Time je crkvena liturgija postala prebogata riznica, kreata dogmatskih, moralnih, asketskih i mističnih istina, koje u našim nadnaravnim odnosima s Bogom intellectum illuminant et affectum inflammant. Štoviše: katolička liturgija posjeduje u sebi čitavog Krista. Ona Ga nastavlja u Njegovoj odkupiteljskoj misiji na svietu. U njoj Krist stoji na čelu naših odnosa s Bogom i upravlja ih upravo tako, kako će biti na što veću slavu Božju i za ljudsko spasenje, u čemu i stoji smisao vremenskog razdoblja čovječjeg života.

Prema tome potražimo dokumente misne liturgije, da u njima odkrijemo smisao i značenje kršćanske korizme. Iz njih doznajemo, da je korizma crkvena ustanova na uspomenu Kristova povlačenja u pustinju, da se Njegovi vjernici u njoj priprave, da što bolje spoznadu, ociene i prihvate Kristovo otajstvo čovječjeg odkupljenja, koje je izvršeno zadnja tri dana Velikog tjedna.

Evanđelje svjedoči, da se je Krist pripravljao na svoju odkupiteljsku misiju, koju mu je povjerio nebeski Otac. Njegovom javnom životu od tri godine predhodio je skroviti život od trideset godina. Ali daljnjoj pripravi od trideset godina predhodila je neposredna priprava od četrdeset dana u pustinji na zapadu Jerihona. Tu neposrednu pripravu započeo je Krist krštenjem na Jordanu, iza kojega Duh Ga je odmah odveo u pustinju, gdje je samotovao, molio ekstatičnim načinom, postio danju i noću svih četrdeset dana, našto je ogladnio, bio kušan od posebnog vraga i nadvladao ga. Tako je na krštenju Krist bio legitimiran, da nastupi službu Spasitelja svieta. Ono je bilo investitura Boga-Čovjeka u dužnost Odkupitelja svega čovječanstva. Ali prije nego će Krist prihvatiti tu misiju, ide u pustinju, da se kao čovjek pokorničkim djelima pripravi za tu vrlo težku zadaću, time ujedno da pokaže, da postoji nadnaravni zakon, prema kojemu jedino pokornička djela spremaju u grješnom čovjeku tlo prikladno, da primi spasonosnu Božju milost. Taj je zakon Krist stilizirao u izreci: Ako ne budete činili pokore, svi ćete propasti (Lk. 13, 5).

Tako između početka i svršetka javnoga Kristova djelovanja vidimo očitu analogiju: ovamo u pustinji težki križ samoće, dugog posta, kontemplativne molitve, napose dramatičnog hrvanja s Luciferom — onamo na Kalvariji smrtna agonija, bičevanje, razapinjanje i križ, što mu je sve pripravila potestas tenebrarum (Lk. 22, 53). Ali jedno i drugo tako je udesila Pravda Svevišnjega, koja za oproštenje grieha traži patnju, borbu, pače i smrt: Sine sanquinis effusione non fit remissio (Heb. 9, 22).

Prema tome kršćanska je korizma povlašteno vrieme, u kojem se vjernici pokorničkim djelima kršćanskog života pripravljaju, da postignu blagodati odkupljenja, koje im je Krist zaslužio tokom svog života, napose u pustinji i na Kalvariji. Zato odmah na početku korizme, naime u prvu njezinu nedjelju, koja je initium quadragesimale (Secreta), Crkva iz Poslanice sv. Pavla Korinćanima stavlja svojim vjernicima pred oči program korizmenog života: Braćo! Opominjemo vas, da ne primate uzalud Božje milosti. Evo sada je vrieme milosti, sada je dan spasa! U svemu se držimo kao sluge Božji s mnogo strpljivosti u nevoljama, u potrebama, u tjeskobama, u tamnicama, u pobunama, u bdienjima, u postovima, u čistoći, u znanju kao oni, koji umiru, a evo živimo, kao žalostni, a uviek veseli.

Prema podatcima liturgije napried svratimo pažnju na posebna Kristova pokornička djela, što ih je vršio u pustinji kroz četrdeset dana. Tu nam odmah upada u oči četrdesetdnevno Isusovo samotovanje:

Ductus est Jesus in desertum a Spiritu (Mat. 4, 1).

Koliko god je čovjek po svojoj naravi družtveno biće, u ništa manjoj mjeri je i samotnik

ıaročito onda, kad se nalazi u ozbiljnim trenut-:ima svog života. Schiller je kazao, da kod bro-łoloma čovjek se sam lakše spasava nego li ako je ı družtvu. Schopenhauer tvrdi, da je samotovanje udbina svih velikih ljudi. Na kršćansku je to ›brazložio Lacordaire ovako: »Samotničtvo :rije u sebi silnu snagu, koja nas ču-'a od mnogih pogibelji. Kad ste sami, nate proti sebe samo jednog neprijatelja, a to ste i, dok vanka se čitav sviet uroti proti vas.«

Korizma je spomen i nasljedovanje Isusova sa-ıotničtva u pustinji. Time što je Krist iza kršte-ja pošao u pustinju, pokazao je svojim primje-om, koliko duhovna izgradnja svakog njegovog jernika zavisi o volji za samotovanjem i izbjega-anjem od svieta. Krist je predao novi život svo-m pristašama, koji se bitno razlikuje od života jece ovog svieta. Kršćanski život ima svoju vla-:itu narav, koja se očituje u posebnim djelima. .gere sequitur esse. Zato je Krist lučio voje prijatelje od ostalog svieta. On ih je uzga-.o, da se smatraju odieljeni od ostalih ljudi, koji :maju Krista za svog Učitelja. Kršćani imaju po-:ban nazor o sebi, o svietu, koji se u ničemu ne odudara s nazorom ljudi, kojima je granica ži-›ta na ovom svietu. Kaže Isus: »Niste vi iza-rali mene, nego sam ja odabrao vas«, pa nastav-a: »Kad biste bili od ovog svieta, sviet bi svoje ubio, a kako niste od svieta, nego sam ja vas łabrao od svieta, zato sviet mrzi na vas« (Iv. 15, ;—17).

Dakle odjeljenje Kristovih vjernika spada na ›gramatičku točku kršćanske vjeroizpoviesti. ršćanski je život milost posebnog zvanja. Novi ıvjet govori o kršćanima, da su electi (1 Kor. 27), vocati (Rim. 8, 13), segregati (Gal. 15).

Onda korizma traži izolaciju od ovog svieta. uh odvede Isusa u pustinju. To je va tvrdnja, koju vjernik čuje u evanđelju prve ›rizmene nedjelje. Ali i druge nedjelje u korizmi, ıd vjernici u duhu prate Kristovo preobraženje ι Taboru, dozivaju u pamet prateći evanđelje, , je i to preobraženje pred trojicom apostola do-›dilo se na samotnom mjestu, kamo je Isus uzeo :tra, Jakova i Ivana »i povede ih nasamo, ı visoku goru« (Mat. 17, 1). U tom čude-om preobraženju Kristu se pokažu dva tipična 'edstavnika Starog Zavjeta: Mojsije i Ilija, koji se iztakli svojim samotovanjem, kao i Krist, za ieme od četrdeset dana. Štoviše i četvrte koriz-:ne nedjelje evanđelje iztiče Kristovu volju za ›jegavanjem svieta i povlačenjem u samoću, a to om prigodom, kad ga je svjetina htjela progla-i kraljem dok On: Iterum fugit in mon-m ipse solus (Iv. 6, 15).

Potom sv. Leon papa punim pravom smatra rizmu »godišnjim duhovnim vjež-ıma za svu kršćansku obitelj«. U n smjeru jedna kolekta u Sakramentaru pape lazija moli ovo: »Udieli nam, svemogući Bože, tem duhovnih vježbi svete korizme, da uviek većma shvatimo primjer Isusova samotničtva u pustinji, i time ujedno putem našeg vladanja za-dobijemo Njegove duševne osjećaje«.

Kršćansko samotovanje uobće, a napose koriz-meno, nije u sebi samo dobar nadnaravni čin, nego ono u čovjeků stvara duševne dispozicije, potrebne za druga spasonosna djela, u prvom redu za mo-litvu, koja je neko ostavljanje samog sebe i ele-vatio mentis in Deum. Nu korizmena li-turgija svraća posebnu pažnju na post, koji je uz molitvu i milostinju klasično kršćansko dobro djelo. Evanđelje prve nedjelje u korizmi nastavlja: Et cum jejunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus (Mat. 4, 2).

Premda je post karakteristično djelo korizme, ipak liturgijska vrela spominju, da pod »postom« u prvom redu imamo razumjeti svladavanje grješ-nih požuda i obavljanje drugih nadnaravnih djela: ut salutaribus jejuniis eruditi, a noxiis quoque vitiis abstinemus (Molitva fer. IV. post Dom. II in Quadrag.). U prvim vjekovima post je bio samo jedan dio kr-šćanskih pokorničkih vježbi u korizmi. Tada se je u korizmi ništa manja važnost davala molitvi, izbjegavanju od svieta, šutnji, duhovnim vježbama, poučavanju u katekizmu, davanju milostinje. To nam jamče propovjednici i crkveni Otci prvih kršćanskih doba. U ondašnja se je vremena, po svoj prilici, u korizmi postilo jedan, ili dva, ili tri dana u tjednu, dok je sva korizma bila posvećena različitim asketskim djelima. Zato misna Molitva na Čistu sriedu traži od kršćana, da poste »dostojnom bogoljubnošću i nesmetanom pobožnošću«. Još jasnije misna Mo-litva prve korizmene nedjelje točno određuje pro-gram korizmenog života, koji stoji u tome, da vjernici »očišćenje četrdesetnim postom dostignu dobrim djelima i odricanjem«. I Tajna te Mise moli Gospodina, da se »sustežući od jela odvra-timo od grješnih strasti«, dok Popričestna stavlja u srdce vjernicima namjeru korizme i moli, da »nas sudjelovanje u Gospodinovim otajstvima ob-novi, i, oslobodivši nas staroga čovjeka, neka nam dade, da učestvujemo u tajni našeg spasenja«.

Među korizmena »bona opera« doista spa-da i prosvjetljenje u vjerskim istinama bilo dog-matskim, moralnim i asketskim, i to slušajući pro-poviedi ili pomažući se duhovnim čitanjem. Justus ex fide vivit. Fides ex auditu. Među dnevno duhovno čitanje na prvom mjestu dolaze odlomci Starog i Novog Zavjeta, koji se nalaze sabrani u Rimskom misalu. Oni su prava zbirka objavljenog čitanja kroz korizmu. U tu svrhu misna Molitva u ponedjeljak prve koriz-mene nedjelje vapi: »Obrati nas, Gospodine, Bože naš, te pouči naše duše nebeskim naukama, da nam korizmeni post bude od koristi«.

Liturgijska nauka korizme potiče vjernike, da se čiste od grieha: ut familia tua, quae se, affligendo carnem, ab alimentis abstinet, sectando justitiam, a culpa jejunet (Oratio fer. II. post Dom. II). Spo-znanje grieha vodi k skrušenoj izpoviedi: Ut reatus nostri confessio indulgen-

tiam valeat percipere delictorum (Oratio fer. IV. post Dom. IV). Očišćenje od grieha daje duši tek za hranom Tiela Sina Božjega: Refecti vitalibus alimentis. Duša nasićena largitate muneris divini vidi stanje svog vlasničtva, od kojega dieli u dobre svrhe: Et vir, si panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit vestimento, hic justus est (Lectio fer. V. post Dom. I).

Nego vrela korizmene liturgije vrlo često upozoravaju kršćane na napasti od strane vraga, koji upravo danas najvećma triumfira nad svietom, kojemu je on Princeps (Iv. 12, 31; 14, 12; 16, 11) = knez i vladar, time. što je zaspala ili utrnuta vjera u njega. Evanđelje svjedoči:

Ductus est, ut tentaretur a diabolo (Mat. 4, 1).

Krist je dozvolio vragu, da ga napastuje zato, da ga pobiedi, pa da njegovi vjernici vode računa o sotonskim napastovanjima, te znadu, kako će mu se oprieti.

Čovjek je razumno i slobodno biće. Na njemu je da spozna svoje nadnaravno dobro i da ga zavoli odlukom svoje slobodne volje. Baš napast stavlja čovjeka u prigodu, da se odluči za Boga. Zato sv. Jakov (1, 12) piše prvim kršćanima: »Blažen čovjek, koji pretrpi napast, jer, kad bude prokušan, primit će vienac života«. Krist je pred svojim pristašama pošao u borbu proti vragu, da obori njega i njegova djela: Ut disolvat opera ejus (1 Iv. 3. 8). Oštrica je sotonske napasti bila uperena na to, da bi Krist svratio pažnju na sebe i svoje potrebe bez obzira na Otca nebeskoga, koji je Kristu namjenio patnje i stradanja, ali i svoju pomoć, kad On bude htio. Zato je ideologija kršćanskog života zbijena u Isusovim riečima: Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sebe, uzme svoj križ i sliedi mene (Mk. 8, 34). Isus je sva tri puta odbio napastnika ne idući za svojom voljom, nego se savršeno predajući volji Otca nebeskoga, koju je spoznao očitovanu u sv. Pismu: Scriptum est (Mat. 4, 4-7-10).

Kršćanski život mora doći pod udarce napasti bilo sa strane vraga, bilo od strane njegovih pomagača, a napose onda, kad ozbiljno teži za krepošću: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te (Tob 12, 13). Korizma je vrieme krepostnog života, ali ujedno i »čas napasti«. Stoga se korizmena liturgija ne zadovoljava, da nam samo na početku korizme stavi pred oči lik napastovanog Krista, nego i treće nedjelje evanđelje govori opet, da je Krist pozvao Židove, tko će ga prekoriti za bilo koji grieh? Oni su mu uzvratili, da to govori radi toga, što daemonium habet (Joa. 8, 48).

Vrag i njegovo napastovanje ulazi u program svagdanjeg kršćanskog života: Fratres, sobrii estote, quia adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens, circuit quem devoret (1 Petr. 5, 6). Liturgijska molitva preko Mise fer. IV. post Dom. I moli: Primanje Tvoje tajne, Gospodine, neka nas oslobodi neprijateljevih zasjeda, dok molitva na Misi fer. V. post Dom. II. glasi: Podaj nam, Gospodine, pomoć milosti, da budemo oslobođeni od neprijatelja duše i tiela.

Prema tome:

Korizmena liturgija potiče kršćane, da je provedu u prikladnom samotovanju, u žaru za dobrim djelima i u borbi proti vragu i njegovom griehu. Deus, qui corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris et praemia . . .

Valjanost ženitbe u starokatoličkoj crkvi

Sve ženitbe, koje su sklopljene počevši od 10. travnja 1941. pred starokatoličkim svećenikom jesu nevaljane

(Prenosimo iz »Hrvatskog Naroda« od 11. II. 1945. broj 1258.)

Mnogi žive u ženitbama, za koje niti ne znadu, da su nevaljane. Za to se sazna često puta tek mnogo kasnije, kada nastanu priepori, da li žena ima pravo na mirovinu nakon onoga, koga je cieli život pogrješno smatrala svojim zakonitim mužem, — ili kad se vodi ostavinska razprava nakon umrlog takvog muža pa se tek tim povodom ustanovi, da njegova ostavinska imovina ne će pripasti njegovoj djeci, nego njegovim daljnjim rođacima, budući da mu deca potječu iz ženitbe, koja je pravno neobstojna.

Ovakvi će slučajevi nastati medju pripadnicima starokatoličke vjeroizpoviesti glede ženitbi, koje su oni sklopili počevši od 10. travnja 1941. samo pred starokatoličkim dušobrižnikom. Sve kada proti valjanosti takve ženitbe inače ne bi bilo nikakvog drugog razloga, ona je nevaljana već samim tim, što starokatolička vjeroizpoviest ne pripada medju »priznate vjeroizpoviesti«, nego se prema postojećem pravnom stanju ona može ubrajati samo medju vjerska udruženja, — a po državnim propisima može se ženitba valjano sklopiti samo pred nadležnim funkcionarima »priznatih« vjeroizpoviesti.

Propisi o prielazu iz jedne vjeroizpoviesti u drugu nisu u svim našim krajevima jednaki. U Dalmaciji može se izstupiti iz svoje dosadanje »priznate« vjeroizpoviesti, a da se ne mora prieći ni u jednu drugu. Tamo je moguće biti »bez konfesije«. Ako su vjerenik i vjerenica bez konfesije (u konkretnom slučaju starokatolici), onda oni mogu tamo sklopiti valjanu ženitbu jedino gradjanskim načinom. Ako je samo jedna stranka bez konfesije (starokatolik), a druga pripada je

dnoj od priznatih vjeroizpoviesti, onda im stoji na izbor, da li će ženitbu sklopiti gradjanskim načinom ili pred dušobrižnikom stranke, koja pripada priznatoj vjeroizpoviesti.

U Međumurju ženitba se valjano sklapa, po izboru stranaka, ili pred gradjanskim činovnikom ili pred dušobrižnikom priznate vjeroizpoviesti. Ako se katolici, pravoslavni ili evangelici vjenčaju samo pred svojim dušobrižnikom, ženitba je valjana, — ali ako to učine pripadnici nepriznatih vjeroizpoviesti, onda ženitba ne obstoji za gradjansko (državno) područje. Prema tome tamo ne mogu starokatolici sklopiti valjanu ženitbu samo pred starokatoličkim svećenikom.

U Bosni i Hrvatskoj-Slavoniji ne može se izstupiti iz jedne vjeroizpoviesti, a da se ujedno ne priedje na neku drugu priznatu vjeroizpoviest. Ako netko pristane uz naučavanje neke državno-nepriznate vjeroizpoviesti i stupi u njezinu organizaciju, to je pitanje samo njegove savjesti i njegovog vjerovanja, ali on ostaje i nadalje članom one državno-priznate vjerske zajednice, kojoj je i prije pripadao. On može samo pred nadležnim funkcionarom svoje vjerske zajednice sklapati valjanu ženitbu, budući da u ovim pokrajinama nema mogućnosti sklapanja ženitbe građanskim načinom.

Ovlašteni na pobijanje valjanosti takve ženitbe jesu svi, koji imadu pravnog interesa, da se takva ženitba proglasi nevaljanom, ali može se i ureda radi, po službenoj dužnosti, provadjati postupak.

Nadležan sud za ovakve ženitbene parnice jest onaj sud, pod koji bi stranke podpadale, da uobće nisu pristupile starokatoličkoj vjeri. Prema tome u Hrvatskoj-Slavoniji, ako su prešli iz evangeličke vjere nadležan je sudbeni stol; ako su prešli iz katoličke ili pravoslavne vjere, nadležan je katolički odnosno pravoslavni crkveni sud.

Važno je pitanje, da li bi se djeca iz takve nevaljane ženitbe ipak mogla smatrati zakonitom u onim slučajevima, kada bar jedan od roditelja bez svoje krivnje nije znao da sklapa nevaljanu ženitbu. Takav propis postoji u zakonima, ali se ovdje ipak ne može primieniti, budući da ženitba, koja je sklopljena pred dušobrižnikom nepriznate vjeroizpoviesti, ne samo da je nevaljana, nego je uobće nepostojeća za gradjansko (državno) područje.

Teoretski je prieporno, da li je starokatolička vjeroizpoviest već na temelju samog Vidovdanskog ustava bila usvojena, — ali praktički je prijašnja država postupala sa starokatoličkom vjeroizpovieśću kao sa usvojenom odnosno priznatom.

Danas je jasno, da se starokatolička vjeroizpoviest ne ubraja medju državno-priznate vjere. Ministar pravosudja i bogoštovlja je to izjavio u svom govoru pred hrvatskim državnim saborom dne 25. veljače 1942., — to je stajalište zauzeo i Upravni sud, — dokinuti su starokatolički duhovni sudovi, — starokatolički svećenici su prestali za državu voditi matice vjenčanih, — a po zakonskoj odredbi od 13. listopada 1944. s danom 10. travnja 1941. ukinuta su sva rješenja o imenovanju svećenika hrvatske starokatoličke crkve na području Nezavisne Države Hrvatske, i tim danom prestalo je pravo na bilo kakve primitke iz državne blagajne s naslova svećeničke službe u starokatoličkoj crkvi.

Dr. Matija Belić
sveučilišni profesor

Djelo za svećenička zvanja

Predavanje, koje je održao Dr. Sibe Zaninović družtvima K. A. u Zagrebu

(Svršetak)

Sviestan prvorazredne važnosti ovog našeg krupnog vjerskog i kulturnog problema naš je Preuzvišeni Nadpastir svojom odlukom od 20. listopada 1939. osnovao »Djelo za svećenička zvanja« s svrhom, da ovo družtvo svojim djelovanjem probudi među plemenitim dušama svetu težnju, da duhovno i materialno pomognu u našem narodu promicati svećenička zvanja. Duhovno se pomaganje sastoji u svakodnevnoj molitvi i drugim žrtvama i dobrim djelima s nakanom, da Bog dade našoj Nadbiskupiji obilan broj svetih, dostojnih i uzornih svećenika, a materialno pomaganje u jednokratnom ili pak stalnim mjesečnim novčanim doprinosima, koji se upotrebljavaju za uzgoj svećeničkog pomladka. Djelo za svećenička zvanja je već dosada imalo liepih uspjeha u ovoj svojoj svetoj djelatnosti, ali ono je ipak ostalo dosada ograničeno na dosta uzki krug članova. Namjera je dakle i želja našega Preuzvišenoga Nadpastira kod osnivanja ovoga družtva bila, da u djelovanju ovoga družtva sudjeluju najširi slojevi naših vjernika. Ako hoćemo biti pravi i sviestni vjernici, moramo nastojati, da se ova želja našega Preuzvišenoga Nadpastira ostvari, moramo biti sviestni, da briga za svećenički pomladak, kao i uobće briga za sve moralne i materialne potrebe Crkve, ne smije ostati samo brigom crkvene hierarhije, nego da tu brigu moraju podieliti s hijerarhijom svi vjernici, čitav narod. Crkveno je djelovanje upućeno na čitav narod, kulturnu, moralnu i duhovnu korist od crkvenog djelovanja i rada uživa čitav narod, svi narodni slojevi bez razlike. Radi toga je i čitav narod dužan brinuti se za Crkvu i njezine potrebe, osobito pak za potrebe onih, koji vode Crkvu, za svećenike. Kod nas su dosada bile takve prilike, da je Crkva imala na razpolaganju dovoljna materialna sredstva za podmirenje svojih potreba, pak i onih, koje zahtieva odgoj svećeničkog pomladka. Danas se međutim nalazimo u vremenu obćega poviestnoga previranja. Ne znamo, što nam donosi dan, a što noć. Sutrašnjica je puna neizviestnosti. Moramo biti sviestni, da ta sutrašnjica ne će biti onakva, kakvom je mi budemo željali, već onakva, kakvom je mi svojim radom budemo oblikovali.

Moramo uslied toga, kao sviestni katolici, već danas biti pripravni, da na sebe preuzmemo teret briga ne samo za svećenički pomladak, već i za Crkvu kao cjelinu. U tom pogledu neka nam budu uzorom katolici mnogih zemalja, koji se već decenijima uspješno brinu ne samo za potrebe bogoslužja i hierarhije, već također svojim dobrovoljnim doprinosima uzdržavaju veliki broj katoličkih konfesionalnih škola počevši od onih pučkih pak sve do sveučilišta.

Uviđajući svu važnost i svu aktuelnost pitanja svećeničkog pomladka kod nas i odazivajući se želji našega Preuzvišenoga Nadpastira, nadbiskupijska okružja katoličkih muževa i katoličkih žena su odlučila pokrenuti akciju za pomaganje djela za svećenička zvanja u našoj nadbiskupiji. Odlučili smo, da se u svakoj župi osnuje međudružtveni odbor katoličkih muževa i katoličkih žena za pomaganje »Djela za svećenička zvanja«. Ovi se međudružtveni odbori preko družtava katoličke akcije imaju brinuti za prikupljanje što većeg broja članova za »Djelo za svećenička zvanja«, kao i za redovito sabiranje mjesečnih članskih doprinosa. Parola, s kojom započinjemo svoj rad glasi: Svaka župa mora doprinieti bar za uzdržavanje jednoga svećeničkog kandidata. Mislimo i vjerujemo, da sebi nismo postavili takav cilj, koji se uz malo dobre volje ne bi mogao postići. Naprotiv smo čvrsto uvjereni, da ćemo u mnogim župama postići daleko više samo, ako kod članova katoličke akcije bude bilo malo dobre volje, malo katoličke sviesti, malo spremnosti za ne baš toliko veliku žrtvu i napor.

Moglo bi nam se možda prigovoriti, da mi dolazimo pred ljude sa zahtjevima materialne naravi baš sada, kada je svatko preobterećen težkim brigama za svagdašnji život, kada nastojanja za održanje gologa života izcrpljuju sve snage, osobito onih, koji su obterećeni brojnom obitelju. Mi smo sviestni težine i ozbiljnosti vremena, u kojima živimo i u kojima započinjemo ovu našu akciju, ali znamo i to, da sviestni katolici, oni katolici, koji nisu to samo po imenu, nikada ne će bježati od žrtava, koje od njih traži njihovo vjersko osvjedočenje. Naglašujemo, da se ne mogu smatrati katolicima oni, koji za pobjedu Kristove stvari u svietu nisu kadri doprinieti ništa drugo, nego bojažljive nade. Imajmo uviek na pameti, da nam je dano živjeti u velikim i sudbonosnim trenutcima. Gledajmo, kako hrabro po ratištima umiru mladići, koji nemaju ni dvadeset godina. Mi pak, koji imamo pred očima vječne ideale, zar ne možemo za te svoje ideale pridonieti ni malene materialne žrtve? Po uspjehu ove naše akcije moći ćemo prosuditi, koliko u našem narodu ima katolika, koji će sutra, ako to bude potreba, znati žrtvovati ne samo svoju udobnost ili svoju materialnu egzistenciju, nego čak i sam život za svoju vjeru i za svoju Crkvu.

Moramo, međutim, odmah naglasiti, da materialna sredstva, novčani doprinosi nisu ni najvažniji, a još manje jedini cilj ove naše akcije. Prvi i najvažniji cilj naše akcije sastoji se u želji i nastojanju, da kod svih pravih katolika, kod širokih slojeva našega naroda probudimo sviest i saznanje o tome, da je Katolička Crkva i mogućnost njene najpodpunije djelatnosti prvi i najvažniji preduvjet ne samo vječne sreće pojedinca, već i vremenite sreće, kulturnog i materialnog napredka i bolje budućnosti našega naroda. Hoćemo dalje, da najširi naši narodni slojevi postanu sviestni činjenice, da blagotvorni rad Crkve nije moguć bez dovoljnog broja svećenika kao i da briga za svećenički pomladak mora postati obća narodna briga. Kao posljedicu ove sviesti i ovoga uvjerenja mi bismo htjeli postići, da svaki hrvatski katolik, da svaka hrvatska katolička obitelj svakoga dana upućuje Svemogućemu tople molbe, da Bog dade hrvatskome narodu mnogo dobrih, svetih i gorljivih svećenika. Molitva dakle za naš svećenički pomladak i za naše svećenstvo to je ona prva i najvažnija svrha, koju bismo mi ovom našom akcijom htjeli postići. Mi naime veoma dobro znamo, da samo milost i pomoć Božja mogu umnožiti i sačuvati svećenička zvanja u našem narodu; sviestni smo činjenice, da samo posebna milost Božja može dati svećeniku snage i jakosti, da sveto i revno danomice prinosi žrtve, koje od njega njegov poziv traži. Možemo mi sakupiti milijune, čak i milijarde, ali kuda ćemo mi s tim sredstvima, ako naša sjemeništa ostanu prazna, ako dragi Bog ne dade i ne sačuva svećenička zvanja u dušama naše mladosti? Materialna su nam sredstva za postignuće naše svrhe, istina, potrebna, ali sabiranje tih sredstava ne smije biti samo sebi ciljem, one u prvom redu ima služiti kao sredstvo za jačanje duhovne akcije u pomaganju »Djela za svećenička zvanja«.

Druga svrha, koju bismo ovom našom akcijom htjeli postići, sastoji se u nastojanju, da se kod najširih slojeva našega naroda probudi sviest o ljepoti, uzvišenosti i svetosti svećeničkog zvanja. Dosljedno tome, da se uviek i u svakoj prilici na svećenika gleda i da ga se poštuje kao zastupnika Kristova na zemlji. Nažalost, ni u našem narodu ne postoji uviek pravi pojam o svećeniku i njegovoj uzvišenoj službi. Postoje u tom pogledu pogdjegdje nesviestne zablude, a pogdjegdje i zlonamjerna shvaćanja. Zaboravlja se ovdje ondje na to, da je svećenička služba najuzvišenija služba Boga, a najkorisnija služba narodu. Zaboravlja se ponekad na sve žrtve, na sva odricanja, koja su uzko skopčana sa svećeničkim zvanjem. Među našim seljačkim i radničkim svietom se ne baš tako riedko gleda na svećenika kroz prizmu raznih klasnih ideologija, pak se u njemu gleda kaputliju i gospodina, sa svim rđavim atributima, koji su vezani uz ovaj družtveni pojam. Pokadkad se ima pred očima samo župnički grunt i onda se s jedne strane napada parasitizam mrtve ruke, a s druge se strane nađe i onih, koji svoje diete šalju u sjemenište samo za to, da bi se jednoga dana došlo do župničkoga grunta. Ne pita se za to, ima li diete zvanje ili nema, hoće li ono moći na svojim ledima ponieti teret svećeničkih odricanja. Tko bi još na to mislio. Glavno je, da kod toga obitelj dobro prođe. — Ni naš građanski elemenat nije pošteđen od zabluda, kada je rieč o svećeniku i svećeničkom zvanju. Često se puta u građanskim krugovima na svećeničko zvanje podcjenjuje, na svećeničko se zvanje

gleda kao na nešto manje vriedno, a ako se dogodi, da diete iz neke građanske obitelji osjeti u sebi Božji poziv, da se posveti svećeničkom zvanju, onda se neriedko to smatra najvećom obiteljskom nesrećom i sva se sredstva upotrebe na to, da se takvom djetetu izbije ta »ludost« iz glave. Ovo su samo neke pojave, samo neke zablude, koje se tu i tamo kod nas u gledaniu na svećeničko zvanje nađu. Mi bismo našom akcijom htjeli postići, da se te zablude uklone, da u duši našega naroda oživi puna sviest o uzvišenosti, svetosti i ljepoti svećeničkoga zvanja i puno poštovanje prema onima, koji su se odazvali Božjemu pozivu, te, ne mareći za žrtve, tegobe i napore, posvetili sve svoje snage, čitav svoj život propoviedanju Kristove nauke, dieljeniu sakramenata i brizi za vječni spas duša svojih bližnjih. Ovo i onda, kada se među svećenicima, koji su na kraju krajeva ljudi kao i svi mi, nađe gdjekoji, koji nije dostojan uzvišenoga poziva, kojemu služi.

Na kraju, mi bismo ovom našom akcijom htjeli postići, da, produbljujući sviest o uzvišenosti svećeničkoga zvania, probudimo kod naših roditelja, koji imaju mužke djece, svetu želju, da bar jedno svoje diete posvete Bogu u svećeničkom stališu. Htjeli bismo postići, da naši roditelji smatraju najvećom srećom, koju im Providnost može udieliti, ako dragi Bog pozove neko njihovo diete u svećenike. Htjeli bismo, da naši roditelji za ovu veliku milost puno mole i da se puno za tu svrhu žrtvuju. A ako opaze, da je Bog uslišao njihove molitve i primio njihove žrtve, te vide, da njihovo diete pokazuje puno sklonosti za svećenički poziv, onda da pripravno i odano surađuju s Božjim pozivom i da brižno u duši svoga dieteta njeguju i gaje tu klicu Božanske milosti, kako bi ona mogla uroditi obilnim plodom na slavu Božju, na spas neumrlih duša te na njihovu veliku duhovnu korist. Mi bismo htjeli postići, da naši roditelji dođu do shvaćanja i uvjerenja, da veće sreće za njih ne bi moglo biti, nego vidjeti plod svoje ljubavi, kako uzlazi na oltar, da prikaže Svevišnjem predragocjenu nekrvnu žrtvu i iz njegovih ruku primiti Kruh Ljubavi i Kruh vječnoga života.

Nastojali smo, da vam u kratkim crtama prikažemo cilj i svrhu ove naše akcije za pomaganje »Djela za svećenička zvanja«. Sviestni smo svih poteškoća, koje se nalaze na našem putu. Ne podavamo se nikakvim iluzijama o brzim i zapanjujućim uspjesima. Ali s druge strane mi smo sviestni o gorućoj potrebi ove naše akcije, o uzvišenosti cilja, koji smo sebi postavili, o važnosti, koju ova akcija ima za vjersku, kulturnu i nacionalnu budućnost našega naroda, pak duboko i iskreno vjerujemo, da će se uz nas naći svi oni, koji shvaćaju značaj vjerskoga života za pojedinca i za narodni kolektiv. Duboko i iskreno vjerujemo, da će s nama biti obilna milost i obilna pomoć Božja. Ne tražimo sebe, za sebe ne tražimo ni koristi, ni slave ni pohvala. Znamo, da smo nevriedno oruđe u rukama Božjim i uvjereni smo, ako bude bilo ma kakvog uspjeha od našega rada, da se taj uspjeh ima pripisati ne nama, našoj iniciativi ili našoj akciji, nego jedino i izključivo milosti i pomoći Božjoj. Moramo neprestano i puno moliti, da se ova milost i pomoć Božja u obilju izlije povrh naše akcije, koja ima za konačni cilj samo slavu Božju, spas neumrlih duša te bolju i sretniju budućnost našega dragoga hrvatskoga naroda.

U ime središnjeg odbora katoličke akcije za pomaganje »Djela za svećenička zvanja« ja vas, braćo i sestre, pozivam, da se ovom svetom poslu posvetite svim svojim snagama. Na početku smo kazali, da su današnja vremena izvanredno težka i ozbiljna. Naveli smo, kako smo mi katolici u mnogočem svojim nemarom i svojom nesviešću krivi, da je do ovakvoga stanja u svietu došlo. Vrieme je, zadnji je čas, da se iz sna probudimo, da odbacivši zloću i svjetske želje, triezno, pravedno i pobožno živimo na ovome svietu. Svaku polovičnost, svaku nedosliednost u našem katoličkom životu moramo ukloniti. Katolik znači obćenit, drugim riečima podpun, dosljedan i bezkompromisan. U svim pitanjima, u svim prilikama, na svakom mjestu i položaju katolička načela imaju biti jedinim putokazom našega dielovanja, katoličke vriednote jedinim mjerilom životnog vrednovanja, a katolička ćudoredna načela jedinim pravilom za oblikovanje naših saviesti. Nikakva žrtva nam ne smije izgledati prevelika, kada se radi o Božjim interesima, o Božjoj slavi i o Božjoj časti. Kao elitna četa vojujuće Crkve posvetimo sve svoje razpoložive snage katoličkom apostolatu, pak i ovoj našoj akciji pomagania »Djela za svećenička zvanja« onom ljubavlju, koja, kako na jednom mjestu kaže naš sv. Otac Pijo XII., ne bježi od žrtve, koja je jača od od smrti i koja se ne dade ugasiti poplavom izkušenja.

LISTAK

† MATO KOLUNDŽIĆ

I opet je nestao jedan svećenički život od zločinačke partizanske ruke. Mate Kolundžića nema više među nama. Opljačkan je, odveden i ubijen 23. I. 1945. od neprijatelja hrvatskog naroda i Hrvatske države kod sela Zvečaja na području svoje župe Sv. Petar Mrežnica. U nestašici svećenika svaki nam je dragocjen, a posebno nam je bio dragocjen Mato poradi svoje revnosti u službi, poradi ljubežljivosti i krepkoga zdravlja, koje je obećavalo mnogo. Uviek vedar i nasmijan, prema svakome susretljiv i uslužan, čvrst u svetoj vjeri, pun osjećaja za svoj hrvatski narod i njegove patnje, ljubio je pravdu a mrzio samo nepravdu, grješnima i zabludjelima spremno je opraštao, pa ipak se našla bezbožna ruka, koja je ovakva svećenika ubila. Ako neprijatelji vjere i države Hrvatske za

jegovo ubijstvo mogu naći zliku, onda se može i izlika za svačije ubijstvo. Ubijanje svećenika i u nebo za osvetom i donosi sigurnu nesreću ojicama i njihovim sumišljenicima.

Mato Kolundžić se rodio u Kobašu 22. svibnja 09. Pučku je školu svršio u rodnome selu, gimiju polazio u Požegi i u Zagrebu (nadbiskup-), bogoslovsk i fakultet u Zagrebu. Za svećenika zaređen 29. VI. 1934. Službovao je kao kapelan Kutini, Mariji Bistrici i Sv. Ivanu Zelini, kao avitelj župe u Maji jednu godinu, u Gorama tri dine, u Vrabču, a od ožujka 1941. kao župnik u Petru Mrežnici. U đačkim je družtvima bio ek aktivan. Kao svećenik radio je u družtvima vatski Radiša i Napredak. Posebno se bavio faunom i florom u slavonskim močvarama. O tome ima napisanih znanstvenih radova. Osim toga sabirao je i harmonizirao narodne napjeve religioznog i svjetovnog sadržaja.

Svećenički život Mate Kolundžića jest uviek i svagdje trnjem posut. Bio je ne samo nesebičan nego i siromašan, i to ne samo u doba rata nego i u doba mira. Progonili su ga ne samo u jednoj župi nego i u drugoj neprijatelji vjere i Hrvatske, i to ni kriva ni dužna. Imao je želju poći u župu, u kojoj bi mogao bez većih neprilika razviti sve svoje liepe sposobnosti za Božju slavu i duhovnu korist hrvatskoga naroda. Ta mu se želja nije izpunila. Neka predobri Bog podieli vječni pokoj u nebu njegovoj izpaćenoj, plemenitoj duši!

CRKVENE VIESTI

NABAVA SVEĆENIČKIH KOLARA

Budući da nije moguće u sadašnjim prilikama baviti svećeničkih kolara iz celuloida, uspjelo je baviti potrebne tkanine, pa će svećenički krojač ktor Valentić (Zagreb, Bakačeva ul.) izrađivati ećeničke kolare iz platnene tkanine, koji se gu prati, kako se je nekad nosilo. Prema tome ećenici, koji trebaju kolare, neka se obrate na V. Valentića.

Nadb. pisarna

SEBNO IZDANJE KORIZMENE POSLANICE PREUZV. GOSP. NADBISKUPA

Na želju mnogih zagrebačkih vjernika posebno odtisnuta korizmena poslanica preuzv. gosp. dbiskupa u obliku brošure. Kako je u toj poslai preuzv. gospodin Nadbiskup obradio vrlo sumenu temu »Pouzdanje u Boga u ovim strašn vremenima, koja proživljavamo,« potrebno bi , da tu poslanicu pročita svaki vjernik. U njoj svi naći utjehe u ovim težkim danima, a onaj, i je zalutao, povratit će se natrag k Bogu. Zato pozivaju svi župni uredi, da tu poslanicu odmah uče u knjižari »Marulić« (Kaptol 29.) i da je u većem broju razpačaju među svojim vjernia.

Nadb. pisarna

»SLUŽBENI VJESTNIK NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE«

Ovih je dana izašao 1. broj »Službenog Vjesta« za godinu 1945. te je razaslan svim župnim dima. Upozoruju se župni uredi i ostali, koji . Vjestnik« primaju, da radi velikih tiskarskih škova nije bilo moguće bezplatno slati «Sl. stnik,« kako je dosad bio običaj, već ga naručitelji moraju platiti. Zato je svakome priložen če s naznakom ciene od 300 kuna. Pozivaju se svi župni uredi kao i drugi naručitelji, da odmah nakon primitka Vjestnika pošalju novac.

Nadb. pisarna

UMRO AMBROZ ŠIRCA, JAKŠIĆKI ŽUPNIK

Dugo se već govori, da je koncem jeseni 1944. godine umro jakšićki župnik Ambroz Širca pa istom sada je ta viest potvrđena.

Po vanjštini simpatičan, profinjenih crta i otmjenog držanja bio je to čovjek širokog pogleda, visoke kulture, odličan propovjednik, točan u dužnostima, susretljiv i uviđavan, skroman i nesebičan, dobar drug i prijatelj, svećenik crkvenog duha. Istranin po rođenju položio je veliku maturu u Zadru, bogosloviju franjevačku u Dubrovniku. Četiri godine bio je lektor na franjevačkoj gimnaziji u Košljunu, četiri godine upravitelj župe u Krapju, da 1910. ode u Ameriku, gdje je bio župnikom zo Hrvate u New-Yorku do 1916. god., zatim tri godine župnik u Chicagu i šest godina u Steelton-u. Godine 1927. vratio se u stari kraj i postao upraviteljem župe u Bučici, dok nije došao za župnika u Jakšić 1930. god., gdje je uspješno i uzorno djelovao do svoje smrti u jeseni 1944. godine.

U Americi je zbog prevelikog rada dobio slom živaca, pa se zato i vratio u domovinu, gdje mu je prijalo i gdje se je liepo oporavio, pa je kao svećenik još punih šesnaest godina marljivo i uspješno radio u vinogradu Gospodnjem.

Rodio se 14. VIII. 1877. u Pliskavici u Istri. Uz hrvatski jezik znao je perfektno slovenski i englezki, a govorio je vrlo dobro talijanski, njemački i slovački. Surađivao je u franjevačkom Glasniku,

Pučkom prijatelju, a u Americi neko vrieme u »Sv. Rafaelu«. Pokoj njegovoj plemenitoj svećeničkoj duši!

Br. 404-44.
Predmet: Razstavna parnica:
Krsnik-Panić

IZROČNI POZIV

U parnici o razstavi od stola i postelje, koju je pred ovim nadbiskupskim ženitbenim sudom pokrenuo Milan Krsnik iz Zagreba, poziva se ovime tuženica Ljubica Krsnik rođ. Panić, rođ. 1. IV. 1924. u sv. Heleni, župa Glogovnica, sada nepoznatog boravišta, da na dan 9. ožujka 1945. u 8 sati prije podne ovomu sudu pristupi, da se o tužbi očituje, jer u protivnom slučaju bit će proglašena oglušnicom i parnica će se u njezinoj odsutnosti dovršiti i osuda izreći.

Nadbiskupski ženitbeni sud

U Zagrebu, dne 8. veljače 1945.

M. P.

Dr Ant. Slamić, v. r. predsjednik suda — Drag. Bišćan, v. r. bilježnik

Br. 322-44.
Predmet: Razstavna parnica:
Beljan-Bilac

IZROČNI POZIV

U parnici o razstavi od stola i postelje, koju je pred ovim nadbiskupskim ženitbenim sudom pokrenuo Antun Slavko Biljan iz Zagreba, poziva se ovime tuženica Ana Biljan rođ. Bilac, rođ. u Djakovu 2. III. 1910., sada nepoznatog boravišta, da na dan 9. ožujka 1945. u 8 sati prije podne osobno ili po svom zakonitom zastupniku ovomu sudu pristupi, da se o tužbi očituje, jer u protivnom slučaju bit će proglašena oglušnicom i parnica će se u njezinoj odsutnosti dovršiti i osuda izreći.

Nadbiskupski ženitbeni sud

U Zagrebu, dne 8. veljače 1945.

M. P.

Dr Ant. Slamić, v. r. predsjednik suda — Drag. Bišćan, v. r. bilježnik

OBAVIEST PREDPLATNICIMA «GOSPINE KRUNICE«. Javljamo predplatnicima glasnika »Gospine Krunice«, da će glasnik (za god. 1945.) naskoro izaći iz tiska u novoj opremi s obilnim sadržajem. Ciena za godinu 1945. redovita Kuna 600.— a podporna 1000.— Kuna.

Uprava »Gospine Krunice«
Zagreb, Šufflaya ul. 8. I.

DOPRINOS SVEĆENSTVA U MIROV. FOND

Upravni odbor Mirovinskoga Zavoda svećenstva nadbiskupije zagrebačke održao je dne 18. I. 1945. svoju I. godišnju sjednicu, gdje se viećalo o povišici mirovina i o vrelu, iz kojega bi se namakla ta povišica. Konstatiralo se, da je uza sve druge pripomoći glavni prihod doprinos samoga svećenstva i to u prvom redu onoga u duhovnoj pastvi. Odbor znade, da to svećenstvo i samo proživljava težke ratne dane, ali da kraj svoga gospodarstva ipak lakše dolazi do novčanih sredstava, nego li ono, koje živi od plaće, odnosno mirovine. U svestranoj razpravi o povišici doprinosa i s njim u vezi ostalih mogućih doprinosa prihvaćeni su ovi priedlozi:

1. Godišnji doprinos aktivnog kuratnog klera povisuje se prema ovoj ljestvici:

a) Dosadanji doprinos do 3000 Kuna povisuje se za 200%.

b) Dosadanji doprinos od 3000 Kuuna do 5000 Kuna povisuje se za 150%.

c) Dosadanji doprinos od 5000 Kuna do 10.000 Kuna povisuje se za 100%.

d) Dosadanji doprinos od 10.000 Kuna i dalje povisuje se za 50%.

2. Svaki aktivni svećenik bio u pastvi ili ne bio neka odsluži mjesečno po 1 sv. Misu u korist Mir. fonda (1 štipendij).

3. Od brutto prihoda crkvene milostinje ide u korist Mir. Zavoda 5% odbiv 1/3 župnikove milostinje.

4. Prigodom vjenčanja ima se ubrati 500 Kuna od povećane štolarine za pojedino vjenčanje.

5. Dio suviška od crkvene imovine (kuće, zakupa i t. d.) ide u korist Mir. fonda s privolom crkv. starješina.

6. Gg. kapelani, kateheti i drugi povisuju svoj doprinos za 100%.

Sve ove priedloge odnosno zaključke odobrio je preuzv. g. Ordinarij u sjednici Nadb. duh. stola od 19. siečnja 1945. Povišica stupa na snagu 1. I. 1945. *K. G.*

Vlastnik i izdavač: Nadbiskupija zagrebačka. — Odgovorni urednik: Dr. Janko Penić. — Tisak: Narodna tiskara u Zagrebu. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Vedo, Zagreb, Kaptol 27.